

OPPGAVE

Kan min IKT-kompetanse bidra til å formidle kunnskap om utdanningsvalg til elever og foresatte på en ny måte? - Innovasjonsoppgave

Utarbeidet av:

May Grue

Studium:

Rådgivning 2

Emne:

Rådgivning og innovasjon KFK, RÅD212KFK

Innlevert:

Vår 2014

Innhold

1 Sammendrag s. 3
2 Problemstilling s. 4
3.1 Innledning s. 4
3.2 Behov for kontakt med foresatte s. 5
4.1 Teori og metode s. 6
4.2 Min bakgrunn – en ledetråd på hvor foresatte befinner seg s. 7
4.3 Mitt menneskesyn s. 8
4.4 Å skrive s. 11
4.5 Metodevalg og overveielser s. 12
4.6 Etske overveielser og personvern s. 13
4.7 Å forske blant sine egne - kan det gi nyttig informasjon? s. 14
4.8 Fordommer, forforståelse og forskereffekt s. 15
5.1 Resultater av egne undersøkelser s. 15
5.2 IKT i rådgivning i Norge s. 15
5.3 Bruk av IKT i rådgivning i andre land s. 16
5.4 Resultater fra intervju og spørreundersøkelser s. 17
5.5 Spørreundersøkelse blant elever s. 17
5.6 Spørreundersøkelse blant de foresatte s. 19
5.7 Kvalitativt intervju av 3 foresatte s. 20
6 Avslutning s. 25
7 Referanser s. 27
8 Vedlegg s. 29

1 Sammendrag

Denne oppgaven er starten på et innovasjonsarbeid der jeg ønsker å gjøre noen undersøkelser i forhold til hvordan jeg som rådgiver kan bruke min IKT-kompetanse til å styrke og forbedre samarbeidet med de foresatte i forbindelse med elevenes valg av utdanning etter grunnskolen. Den største utfordringen for rådgivere i hverdagen er ofte tidsressursen. Da er målet mitt å finne en metode for å formidle mest mulig informasjon til både elever og foresatte på en enkel og effektiv måte. Hvis jeg får til dette, får jeg frigjort tid til flere individuelle samtaler og kanskje ha mulighet til å invitere de foresatte til å delta på rådgiversamtaler.

Jeg startet med å ta utgangspunkt i teori for rådgivning og foreldresamarbeid generelt. Så undersøkte jeg hva som var tilgjengelig av informasjon om nettbasert rådgivning. Det fantes noen gode ressurser i flere land, men jeg fant ingen forskning knyttet direkte til rådgivning overfor elever på ungdomstrinn og deres foresatte.

Jeg utført en undersøkelse på min egen skole der jeg fant ut mer om hva elever og foresatte ønsket av informasjon fra rådgiver og på hvilken måte kontakten mellom rådgiver og elever med foresatte kan forbedres. Samarbeidet mellom hjem og skole er viktig, ikke bare mellom kontaktlærer og foresatte, men også mellom rådgiver og hjemmene. Her har jeg en ide om at IKT kan inkluderes i dette samarbeidet. Undersøkelsene ga ikke et klart svar på at dette kan være et nyttig redskap, men jeg ønsker å prøve det ut i et innovasjonsarbeid som egentlig har sin oppstart etter at dette er skrevet. Det er ikke sikkert jeg kommer til å treffe alle i min målgruppe, men forhåpentligvis blir dette en informasjonskilde og et treffpunkt som kan brukes av de fleste.

Jeg presenterer mer detaljert mål for oppgaven, metodevalg og teori. Så begrunner jeg metodevalg og forklare faguttrykk. Når det gjelder undersøkelser, fant jeg ut at jeg nok hadde både fordommer og en bestemt forforståelse. Og som forsker kan en påvirke sine intervjuobjekter. Begrepet «praktikerforskeren» blir forklart og diskutert. Så kommenterer jeg hvorfor etiske retningslinjer er viktig både i forskning og ikke minst i praktisk arbeid, som i mitt tilfelle vil bli innovasjonsarbeidet som er under planlegging.

Deretter kommer resultater fra undersøkelser, intervju og spørreskjema. Jeg presenterer først hvordan IKT allerede er et verktøy i rådgivning i Norge og utenlands. Så kommenterer jeg mer nøye hva jeg fant ut da jeg forsket blant mine egne. Avslutningsvis kommenterer jeg de viktigste funnene i undersøkelsene og vurderer om mitt innovasjonsarbeid kan være nyttig.

2 Problemstilling:

Kan min IKT-kompetanse bidra til å formidle kunnskap om utdanningsvalg til elever og foresatte på en ny måte?

3.1 Innledning

Nattseilas

*Den store fjorden åpner seg
Lenge har stjernen i mastetoppen
bare kilt staget til styrbord
Bølger er ukjente størrelser
morildbyene ser oss ikke*

*Havet i ett med horisonten
kjedelig, som et langt foredrag*

*Vi styrer med kalde hender om roret
på et nært fyrglimt*

*Der har vi landkjenning
Der har vi peiling*

Dag Larsen

Hvordan kan vi gi elevene landkjenning? Har vi mulighet til å hjelpe dem til å holde ut bølger av ukjente størrelser, kjedelig horisont og kalde hender? Tør vi la dem oppleve morildbyer? Får de øye på fyrglimt og tør de å ta peiling på det?

3.2 Behov for kontakt med foresatte.

Når den teoretiske grunnskolen er en evig kamp

"Jeg er så glad for at Fredrik har fått lov til å gjøre det han vil", fortalte en mor meg da jeg traff henne på fotballbanen. Fredrik hadde slitt med lærevansker gjennom hele grunnskolen. Han gikk ut med veldig lave karakterer og sannsynligvis like lav selvtillit. Men han var en rolig gutt som var godt likt blant vennene. Skolen hadde hatt et tett samarbeid med de foresatte. Tross ulike tiltak på skolen, bedret ikke resultatene seg. Fredrik hadde ingen problemer med å komme inn på førsteønsket på videregående, der var søkertallet lavt. Og nå kunne mor fortelle at han takket være ekstra hjelp i matematikk, hadde bestått med et nødskrik. Og nå var han en av de mest selvstendige og ettertraktede rørleggerlærlingene i kommunen. Gjett om mor var stolt og glad!

I løpet av rådgivingsstudiet har jeg blitt mer opptatt av betydningen foreldrene har i forhold til elevenes valg av utdanning og gjennomføring av denne. Jeg har i noen år jobbet som rådgiver ved en ungdomsskole. I denne jobben opplever jeg stort tidspress i forhold til den ressursen jeg har fått tildelt. Jeg skal for det første informere større elevgrupper om de ulike utdanningsmulighetene som finnes. Så skal jeg planlegge og være med på gjennomføring av en del faste aktiviteter. I løpet av de to siste årene på ungdomstrinnet får elevene mine tilbud om minst to rådgiversamtaler. Den første tar vi i slutten av niende eller starten av tiende og den andre et par måneder før søknadsfristen til videregående går ut. I tillegg ønsker jeg å være mest mulig i kontakt med de foresatte ved å komme med generell informasjon og å være tilgjengelig, også for dem, for spørsmål og samtaler. Derfor har jeg vurdert hvordan jeg kan få mer kontakt med de foresatte, hvordan jeg kan formidle informasjon om utdanningssystemet og hvordan jeg kan være mest mulig tilgjengelig innenfor de rammene jeg har.

Ved min skole har vi utfordringer og forbedringspotensialer både når det gjelder planer, ressurser og gjennomføring. Opprinnelig hadde jeg tenkt å bruke denne innovasjonsoppgaven til å forbedre planene, lage en god oversikt over ansvarsfordeling og komme fram til et forslag om rutiner. Jeg startet med friskt mot, men fikk ingen god følelse når det gjaldt å skrive en oppgave om dette. Alle planer og rutiner skal uansett revideres og ledelsen må ta grep om time- og lærerressursen. Det fristet absolutt ikke å skrive om dette. Men under en samtale blant oss rådgiverstudentene, dukket plutselig ideen opp: Jeg ville teste ut lokal informasjon på internett, samlet på en rådgiverside, for vår skole.

Denne vinklingen ga meg ny inspirasjon fordi jeg kunne bruke min kompetanse innen mange områder: rådgiving og utdanningsvalg, IKT kompetanse, kunnskaper om kommunikasjon via

internett i tillegg til at jeg har et godt nettverk med dyktige fagfolk som jeg muligens kunne trekke veksler på.

Jeg planla en innovasjonsoppgave der jeg først skulle finne ut mer om elevers og foresattes kunnskaper og behov for mer informasjon om utdanning etter grunnskolen. Jeg ville også ha tilbakemelding om hvordan de ønsket å få slik informasjon, hvilke metoder jeg kunne ta i bruk og hvor de kunne treffes på internett. Det ble en kvantitativ spørreundersøkelse i en niende klasse, både til elever og foresatte, i tillegg til kvalitativt intervju med 3 foresatte. Jeg ønsket også å se om det allerede fantes rådgivingstjenester på internett og i tilfelle om noen hadde forsket på eventuelle fordeler og ulemper ved dette.

4.1 Teori og metode

Innovasjon er definert på mange måter, men de nyere definisjonene beskriver gjerne innovasjonens resultater og prosessen fram mot den ønskede endringen. Aasen og Amundsen sier at innovasjon skjer gjennom

"kollektive prosesser som oppstår med utgangspunkt i en ny (og akseptert) ide og som får sin effekt når resultatene (produktene) av den nye ideen tas i bruk, gjennom å forandre hvordan mennesker organiserer seg, hvilke redskaper og teknikker de utnytter, eller hvordan de lever (uten at det er gitt om effekten vil bli oppfattet som positiv eller negativ)" (Aasen og Amundsen 2011: 38)

Innovasjon er hele prosessen fra en mulighet oppstår og videreutvikles til en ide til endringen er implementert i praksis. Mine ønsker for en innovasjonsprosess innen rådgivning er at det etter hvert kan være tidsbesparende, at jeg skal innarbeide gode rutiner og ha maler som kun trenger finjustering og oppdatering hvert år. I tillegg skal kvaliteten på informasjonen som formidles mellom meg, elever og foresatte forbedres. Jeg ønsker at de skal kunne finne mye nyttig, interessant, og gjerne ukjent stoff på en så enkelt måte som mulig. Jeg ønsker å komme med nyheter som vekker nysgjerrighet og kan være grunnlag for samtaler mellom elever og foresatte spesielt, men som også kan være et diskusjonstema i de ulike miljøene elevene ferdes i. Hva som er god kvalitet for elever og foresatte må undersøkes. I tillegg må jeg ta godt vare på mitt eget nettverk slik at jeg alltid holder meg oppdatert på ulike fronter innen mitt fagområde.

4.2 Min bakgrunn – en ledetråd på hvor foresatte befinner seg

Ganske snedig, egentlig, at jeg har blitt avhengig av internett, nettressurser, programvare og diverse applikasjoner. Da jeg vokste opp, var det mulig å velge bort alt som hadde med IKT å gjøre. Jeg vokste opp der veien sluttet, langt opp mot fjellet. Det var langt å sykle for å være med på aktiviteter og jeg elsket å gå i fjellet, gjerne alene. Jeg fullførte studiespesialisering papirbasert og gikk rett ut i praktisk arbeid. Der krevdes det heller ikke mye datakunnskap. Etter hvert tok jeg fagbrev, helt uten å røre et tastatur. Jeg jobbet en god del år i forskjellige yrker og tok et par ulike utdannelser før jeg stiftet familie. Ungene begrenset mulighetene mine til å fortsette i de baner jeg befant meg. Og da startet moroa. Ja, for midt oppi alt slitet med full jobb, unger og omskolering, har jeg opplevd og erfart alt det jeg gikk glipp av som ung, og mere til!

Å omskolere seg med base på landsbygda, ga meg få valgmuligheter. Men nærheten til en stor by, gjorde at jeg fikk tatt en grunnutdanning på deltid, tross at det ikke var førsteønsket. Jeg skjønnte underveis at jeg ikke kom til å slå meg til ro med dette, så jeg kastet meg på nettbaserte videreutdanninger ved den ene høyskolen etter den andre. I starten var det uvant å ha videooverført undervisning. Men etter hvert vente jeg meg til det og innarbeidet rutiner som gjorde at jeg holdt tidsfrister, fulgte studieplaner og gjennomførte en god del enkeltstudium. Med svigermor som trillepike, fikk jeg tatt de eksamenene jeg ønsket, kombinert med fødselspermisjoner.

Det var nok disse nettbaserte studiene som introduserte meg til dataverdenen. Ulike fag og tilnæringsmåter ga meg mange tips og ideer. Samtidig har jeg etter hvert opparbeidet meg et nettverk av kunnskapsrike mennesker som ikke er redd for å trække i ukjent farvann.

Min bakgrunn er verdt å ha i tankene når jeg satser på innovasjon innen IKT. Jeg har jobbet en del år som kontaktlærer på ungdomstrinnet før jeg i tillegg fikk rådgiverjobben. De foresatte jeg møter gjennom elevene befinner seg på alle disse stadiene som jeg har vært igjennom. Noen har ikke tatt i bruk internett eller føler seg veldig ny på området. Andre søker informasjon på egen hånd, er helt avhengig av nettilgang og setter stor pris på lokale nyheter og at skolen bruker internett i kommunikasjon med hjemmene. Kan min IKT-kompetanse utnyttes i rådgiverarbeidet? Kan det være en måte å nå fram med informasjon om utdanningsmuligheter til flere elever og foresatte innenfor de rammene jeg har?

4.3 Mitt menneskesyn

Svake og sterke sider som vanskelig lar seg kombinere

For noen uker siden kunne jeg lese i avisa at Trine var blitt spurt om å bli med på det beste juniorlaget i fylket. Gjett om jeg var lettet over at hun hadde fått vist hva hun kunne! Trine hadde alltid vært ei urolig jente med store læreversker og en kompleks sakkyndig vurdering. I følge kontaktlærer på mellomtrinnet, var hun den som ofte klatret rundt dørkarmene, forstyrret arbeidsroen for medelever og sjelden greide å konsentrere seg.

Jeg fikk en utfordring da Trine skulle søke seg inn på videregående skole. Hun hadde allerede store vansker i teorifag, noe som skulle tilsi en praktisk utdanning. Men i tillegg hadde hun mange allergier. Hun tålte ikke dyr, reagerte på en god del syntetiske stoffer, hadde pollenallergi og fikk utslett av mange planter. Ikke akkurat et godt utgangspunkt for valg av utdanning. Men Trine hadde noen store fordeler: to store interesser der hun hadde vist fantastiske ferdigheter og foresatte som backet opp uansett valg. Hun var veldig musikalsk, hadde en flott sangstemme og hadde til og med deltatt i en idolkonkurranse. I tillegg var hun veldig god innen sin sport. Etter en del samtaler med Trine og de foresatte, valgte hun idrett. De foresatte visste at det kom til å bli mye, hardt arbeid med teorifag. Men de ville alltid være der og støtte henne. Jeg vet ikke hvordan det går med Trine i teorifagene. Men hun er i alle fall på vei mot toppen innen den sporten hun er mest interessert i.

Mitt menneskesyn bygger på den humanistiske tradisjonen der jeg som rådgiver har i oppgave å hente fram elevenes ressurser slik at de blir i stand til å ta egne valg. Jeg ønsker å formidle mest mulig kunnskap så jeg kan fremme en dialog der ulike perspektiv blir belyst. Jeg ønsker å inneha kvaliteter som er understreket i den rogerianske tradisjonen: kongruens, empati og positiv aktelse (Johannesen mfl 2010:292). Dette gjelder ikke bare i kontakt med elevene. De foresatte har stor betydning for at elevene skal kunne ta gode valg. Da er det viktig at jeg er til stede der de foresatte er, formidler informasjon og er disponibel for samtaler og spørsmål fra dem. Og det er like viktig at jeg respekterer dem, setter meg inn i deres situasjon, har dem i fokus og utvikler tillit i foreldresamarbeidet. Men uansett hvor mye jeg prøver å forstå andres situasjon, er det viktig å forstå at en aldri fullt ut greier sette seg inn i en annen persons liv. "Å ta en annens perspektiv er ikke noe jeg kan gjøre fullt ut. I det øyeblikket jeg gjør det, er jeg på farlige veier." (Beck-Karlsen 1998: 22)

En studie av elevenes opplevelse av overgangen mellom ungdomstrinn og videregående skole fra 2004 viser at foreldre var den viktigste samtalepartneren i prosessen mot yrkesvalg. Mange av de 80 spurte oppga mor som diskusjonspartner nummer en. Venner, lærere, rådgivere og søsken kom lengre ned på lista og lærere hadde en heller beskjeden rolle (Andreassen mfl 2008:87). Dette gjør det ekstra aktuelt for meg å styrke foreldresamarbeidet,

formidle informasjon og være tilgjengelig for spørsmål fra dem. En nyere rapport fra NIFU bekrefter at dette fortsatt er aktuelt. Denne rapporten viser resultater fra landsomfattende surveyundersøkelser blant elever, lærere samt skoleledere og skoleeiere. Undersøkelsene viser blant annet at elevene ikke ser den direkte sammenhengen mellom faget utdanningsvalg og eget valg etter grunnskolen. Den bekrefter også at mor fortsatt er den viktigste samtalepartneren selv om rådgiver ser ut til å være den viktigste informasjonskilden (Lødding og Holen 2012:48). De færreste mener de får nyttig informasjon fra kontaktlærer og andre lærere. Dette er et tankekors når det ved mange skoler er kontaktlærer som underviser i faget utdanningsvalg. I undersøkelsen fra 2012 var det nesten 82% av kontaktlærerne som hadde ansvaret for gjennomføring av faget mens rådgiver koordinerte gjennomføringen og aktivitetene som inngår i faget.

Skoleledere gir i den siste undersøkelsen uttrykk for at vi må styrke foreldrenes kunnskaper om utdanningssystemet fordi de har innsett at foreldrene har stor betydning som samtalepartnere. Her har jeg erfart at det kan være en utfordring å få støtte i praksis. Jeg har vært interessert i å delta på alle foreldremøtene på ungdomstrinnet for å formidle informasjon og være tilgjengelig for foreldrene. Men jeg har ofte blitt tildelt maksimum 10 minutter til dette, gjerne i en felles del der alle ungdomstrinnsklassene er samlet. Etter å ha lest om forskning som bekrefter foreldrenes betydning, lar jeg meg ikke bli avspist med kort taletid lenger. Mine egne undersøkelser bekrefter at de foresatte ønsker mer kontakt med rådgiver og god informasjon om utdanningsmuligheter.

I et økologisk perspektiv er familien sentral. De foresatte er i et mikrosystemet der alle påvirker hverandre gjensidig. Familien er også det mikrosystemet som står de fleste unge nærmest. Andre mikrosystem kan være skolen, fritidsmiljø og vennegjenger. Samspillet og relasjonene mellom disse kalles mesosystemet. Her har jeg som rådgiver og lærer en viktig oppgave i å skape god kommunikasjon og bygge nettverk mellom de ulike systemene (Johannesen mfl 2010:90-94). For at foreldrene skal ta kontakt med meg, må jeg bygge opp en god relasjon. "Relasjonen kommer først" hevdes det i kommunikasjonsteorien (Johannesen mfl 2010:112). Det er viktig at de foresatte opplever at jeg er tilgjengelig, også for dem. I skolen er det kontaktlærer som har primærkontakt med hjemmene. Jeg mener det er på tide at jeg som rådgiver inviterer til mer kontakt mellom meg og de foresatte slik at de i neste omgang kan føle seg tryggere og ha tilgang til mer kunnskap om utdanningssystemet når de diskuterer med sine barn.

Nordahl understreker betydningen av kvaliteten på foreldresamarbeidet. Han sier følgende om foreldremedvirkning: "Samarbeidet mellom hjem og skole skal baseres på likeverd og gjensidighet... det skal dekke foreldrenes behov og ta utgangspunkt i foreldrenes situasjon" (Nordahl 2007:27). Jeg fikk gjennom de kvalitative intervjuene med de foresatte et godt innblikk i hva dette behovet var. Vanligvis får skolen liten tilbakemelding på hva foreldre ønsker av informasjon og opplysninger, vi bare pøser på med det vi tror de har behov for. Gjennom intervjuene fikk jeg opp øynene for at samarbeidet heller bør preges av en dialog der jeg kan møte foreldrene der de er, i deres situasjon. Da først kan jeg forstå hva de ønsker av videre informasjon og opplysninger. "Innholdet skal være preget av dialog mellom to likeverdige parter", sier Nordahl. Og det er skolen sitt ansvar å engasjere, ta initiativ og legge til rette for dette samarbeidet, sier han videre.

Nordahl har gjort flere undersøkelser på kvaliteten på samarbeidet mellom hjem og skole. Disse viser at kvaliteten på samarbeidet blir dårligere desto eldre elevene er, det blir mindre og mindre mulighet for innflytelse og deltakelse fra foreldrene. Ungdomsskolen kommer klart dårligere ut enn barneskolen (Nordahl 2007:58). Selvfølgelig skal elevene utvikle seg og bli mer selvstendige jo eldre de blir. Men likevel er det viktig med støtte og oppmuntring gjennom hele skoletiden. Vi må ikke glemme at elevene i ungdomsskolen er i en viktig periode når det gjelder å finne ut hvem de er, utvikle sin personlighet og finne sin plass i ulike miljøer. I denne perioden er det ekstra viktig at de unge har støtte rundt seg, med trygge voksne som samarbeider for deres beste.

Foreldrene er ikke i stand til å fungere optimalt som støttespillere for sine barn hvis de aldri får bekreftet at de er gode foreldre. Da blir jeg forbauset over at foreldre opplever det slik Nordahl fant ut i sine intervjuer: "I de intervjuer jeg har gjort, er det ingen foreldre som kan bekrefte at de eksplisitt har fått høre noe positivt om sin egen rolle som foreldre fra lærerne". (Nordahl 2007:78). Kommunikasjon og samarbeid mellom mennesker krever at vi gi hverandre gjensidig støtte og oppmuntring. «Dette gjør oss trygge i situasjonen og bidrar til at vi får styrket vårt engasjement og tro på oss selv» påstår Nordahl videre. Dette bekrefter de foreldrene jeg intervjuet. Jeg kommer nærmere inn på dette i refleksjon etter intervjuene.

4.4 Å skrive

Treningsnarkoman og praktiker

Henrik var bygdas allrounder innen all type sport. Han har vokst opp på fotballbanen, trent langdistanse sammen med far og var alltid midtpunktet på skolen som aktiviserte jevnaldrende og yngre elever i friminuttene. Henrik var fast bestemt på å starte på idrettslinje etter tiende. Men ved den lokale videregående skolen har vi ikke dette tilbudet. Enten så må elevene pendle drøyt to timer hver dag eller flytte på hybel.

Jeg hadde noen samtaler med Henrik der jeg skisserte fordeler og ulemper ved å velge en skole i byen. Etter som han var veldig glad i familien sin, veldig nært knyttet til treningsmiljøet i bygda og hadde mange gode kompisser i nærmiljøet, ville jeg at han skulle se nøye på hva han valgte bort og hva han gikk til. Jeg hadde også en samtale med foresatte og fikk inntrykk av at de fryktet det samme som meg. Men Henrik var fast bestemt og flyttet på hybel høsten etterpå... Og flyttet hjem igjen to måneder etter det. Heldigvis strekker den videregående skolen seg langt når det gjelder elever som ønsker å bytte skole utover høsten. Men det er kun på et par utdanningsprogram de har mulighet til å ta imot elever etter skolestart. Og dette er ikke heldig verken for læring eller skolens økonomi. Men nå går Henrik på studiespesialisering og stortrives med det. Han trener like mye og har mye tid til venner og familie.

Selv om jeg har vært så heldig at jeg har fått utdanne meg i voksenalder, har det alltid vært et slit å skrive obligatoriske oppgaver. Jeg har aldri vært glad i å skrive, liker dårlig å diskutere og synes det er virkelig arbeidskrevende å skrive en fagtekst. Men så var vi så heldige å få en virkelig inspirerende foreleser det andre året vi studerte rådgivning. Marian Børli Sivertsen introduserte skjønnlitterær skriving i fagtekster. Hun har inspirert og oppmuntret oss studenter slik at vi etter hver samling sitter med tro på at vi kan å skrive. Fortellingen er like viktig som fakta hentet fra andres forskning og skriving. Det er viktig å ta utgangspunkt i sine egne erfaringer, hevder Børli Sivertsen. Derfor bruker jeg praksisfortellinger i denne oppgaven, både for å belyse noen tema og for å variere og gjøre teksten mer praksisnær og interessant.

Bech-Karlsen inspirerte meg også i sin bok *Jeg skriver, altså er jeg. En bok for fagskriveren som vil fortelle*. Han påpeker hvor viktig det er å trekke inn egne erfaringer. "Refleksjon oppstår gjennom arbeid med egne erfaringer... er det en avgjørende forskjell på å oppleve noe selv og å bygge på andres muntlige eller skriftlige utsagn" (Beck-Karlsen 1998:18). Vi reflekterer altså gjennom å bearbeide egne erfaringer, for eksempel ved å skrive om dem. Ved å reflektere bygger vi vår egen kunnskap. Kunnskap kan deles inn i to hovedkategorier: eksplisitt og taus (erfaringsbasert) kunnskap. Forskningsrådet vektlegger betydningen av taus kunnskap for innovasjon og konkurransedyktighet slik: «Den tause kunnskapen er ofte den viktigste strategiske ressursen for mange bedrifter, fordi den er vanskelig å imitere av andre og den er forankret i de konkrete problemer bedriften er satt til å løse» (forskningsradet.no).

4.5 Metodevalg og overveielser

Å velge metode vil si å finne ut hvordan en skal skaffe seg nødvendig informasjon. Jeg har allerede nevnt hva jeg ønsket å få vite:

Hva som allerede lå tilgjengelig av ressurser på nettet og forskning rundt dette?

Hva elever og foresatte ønsket av informasjon og på hvilke måter.

Det første spørsmålet krevde at jeg brukte internett til å søke informasjon selv. Men i tillegg kontaktet jeg utenlandske kollegaer for å se om de hadde nyttige opplysninger.

Så ønsket jeg å finne ut hvilke opplysninger elever og foresatte allerede hadde om utdanning og yrker, hva de ønsket å vite mer om og på hvilke måter de ønsket å motta informasjon. Jeg ønsket også informasjon om de foresatte ville ha mer kontakt med rådgiver og i tilfelle på hvilken måte. Til slutt ville jeg ha tilbakemeldinger på mine planer for innovasjonsarbeid, om de syntes et lokalt rådgivernettssted var noe de kunne ha nytte av.

Olav Dalland mener det er viktig å overveie ulike metoder for å "gi oss gode data og belyse spørsmålet vårt på en faglig og interessant måte" (Dalland 2013:111). Jeg ønsket å vite mer generelt om hva elever og foresatte mente i tillegg til å kunne komme nærmere inn på spesielle tema. Derfor planla jeg både en kvantitativt spørreundersøkelse og et kvalitativt intervju der jeg hadde mulighet til å gå i dybden.

Dalland forklarer kvantitativt med begrepet "harde data", å kunne gå i bredden, få fram det representative og det de fleste mener. Kvalitativ metode er derimot å kunne gå i dybden, få fram meninger og ideer og komme med åpne spørsmål som kan gi ny informasjon. Kvalitative undersøkelser gir oss muligheten til å være i direkte kontakt med intervjuobjektene, fremme forståelse, se innenfra, og få fram "myke data" gjennom et jeg-du-forhold i intervjuet (Dalland 2013:113).

Jeg utformet et spørreskjema som jeg fikk godkjenning av skolen til å gjennomføre i niende klasse (vedlegg I og II). Jeg stilte spørsmålene slik at dette spørreskjemaet kunne benyttes både til elever og foresatte. Så utformet jeg en intervjuguide som basis for intervju med noen få foresatte (vedlegg III). Jeg ønsket tilbakemelding på hvordan spørsmålene ble oppfattet. Derfor fikk medstudentene se både spørreskjemaet og intervjuguiden og ga meg tips om små

endringer slik at spørsmålene ble enklere å forstå og mer konkret rettet mot det jeg ønsket å belyse.

4.6 Ethiske overveielser og personvern

Jeg ønsket at både elever og foresatte kunne svare anonymt fordi det da er lettere for å få øket deltakelse (Dalland 2013:102). Det eneste jeg ønsket opplysning om, var om det var elev eller foresatt som besvarte spørsmålene. Jeg hadde ikke behov for å vite noe om deres bakgrunn eller noe annet som kunne gjøre svarene gjenkjennelige. Poenget mitt var å få svar fra flest mulig. I dybdeintervjuene har jeg heller ikke tatt med noen bakgrunnsopplysninger. Men jeg reflekterer litt i etterkant ut i fra intervjuobjektens bakgrunn uten at det truer anonymiteten. Og som tidligere nevnt, var gjennomføringen koordinert med skolens ledelse.

Selve spørreskjemaet innledet med en tittel som understreket at dette gjaldt valg av utdanning og samarbeid med de foresatte i denne sammenhengen. Jeg valgte å starte med å presentere i hvilken forbindelse jeg ønsket å gjennomføre undersøkelsen og hvorfor de foresatte, og spesielt mor, har en sentral posisjon når elevene skal diskutere utdanningsmuligheter. Deretter kom min underskrift i tillegg til at rektor signerte på skolens godkjenning. Jeg har tatt bort mitt og rektors navn i denne vedlegget. I tillegg har jeg fjernet den lokale videregående skolens navn som sto i parentes i tredje spørsmål, siste tabell.

Spørsmålene ble utformet slik at det ikke skulle være nødvendig å forklare vanskelige begreper. Ved valg av graderte svar, har jeg også merket meg at det er viktig å formulere spørsmålene tydelig. Utsagn med dobbel benekting er vanskelig å forstå korrekt. Eksempler på dette finner vi i mange undersøkelser: «Jeg opplever ikke at noen på skolen blir mobbet», svar med enig eller ikke enig». Dette spørsmålet fra Olweusundersøkelsen for noen år tilbake var vanskelig å besvare for mange elever. Jeg prøvde derfor så godt jeg kunne å lage utsagn som var enkle og konkrete i min undersøkelse.

Elevene fikk gjennomføre undersøkelsen i klassen. Dette ga meg mulighet for tilbakemelding på hvordan enkelte svarte i tillegg til at svarprosenten da ble høy. Skjema til foresatte ble sendt med hjem med en relativt kort frist. Jeg vet at en del ranselpost ikke kommer fram til mottaker. Men sjansene for at flere skulle svare ville nok ikke øke med lengre frist. Svarprosenten ble litt under 50%, noe jeg er fornøyd med. Det er vanskelig å nå alle, mange velger å ikke bruke tid på undersøkelser og jeg hadde ingen andre ideer til å få inn flere svar og ønsket ikke å presse dette på noen uten at de selv ønsket det.

I tillegg til å vurdere de etiske sidene ved selve undersøkelsen jeg utførte, vet jeg at jeg har en del utfordringer når jeg senere skal lage en lokal nettside for rådgiverinformasjon. Denne nettsiden skal etter planen inneholde mer enn ren informasjon om utdanningsmuligheter. Jeg ønsker å vise fram hvilke aktiviteter som foregår i faget utdanningsvalg og videreformidle elevarbeider. Åttende klasse ved min skole har akkurat vært på besøk hos den lokale videregående skolen. Som etterarbeid lager de presentasjoner med fakta fra de forskjellige utdanningsprogrammene som de presenterer for sjuende klasse. Dette kan være interessant for foresatte å se da det inneholder mange gode fakta. Hvis jeg skal bruke slike elevarbeider på en nettside, må jeg hele tiden vurdere hva jeg har lov til å publisere.

4.7 Å forske blant sine egne - kan det gi nyttig informasjon?

Det er viktig å tenke over hva en vil oppnå med forskning og hvordan denne bør gjennomføres for å få de opplysningene en ønsker. Anne Halvorsen tar opp forskning på egen praksis i artikkelen "Praksisforskning - legitimt og nyttig bidrag i kunnskapsutviklingen". Hun bruker ordet praktikerforskeren og forklarer dette slik: "Praktikerforskeren... viser begrepet til praktikere i et eller annet fag eller yrke som forsker på sin egen praksis, som regel med en eller annen form for veiledning og oppfølging fra forskere." (Repstad mfl 2009:109). Hun mener denne type forskning har stor verdi og langt på vei må anerkjennes på lik linje med annen forskning når den holder nødvendig kvalitet. Og det er mye å vinne på samarbeid mellom forskere og praktikere, mener hun.

Men kvaliteten er viktig og hun henviser til en del krav utformet av Ramian og Ahlgren som er viktig å vurdere i egen praksisforskning (Repstad mfl 2009:120). Hun framhever betydningen av "den praktiske og dels tause, erfaringsbaserte kunnskapen som legitimt grunnlag for praksis" (Repstad mfl 2009:115). Denne kunnskapen har jeg erfart som en viktig grunnpilar i min praksis. Det er ikke alltid jeg kan begrunne de valg jeg gjør ut i fra teori, følelsen sitter ofte i magen når jeg avgjør hva som kan være til det beste for elevene.

Og når det gjelder intervjuobjektene, fikk jeg inntrykk av at de satte pris på å bli hørt. Alle tre uttrykte at de hadde meninger som de syntes de kunne blitt spurt om tidligere og som var viktig for hvordan jeg utfører rådgiverjobben min. Anne Lise Balsnes sier at suksess i feltarbeid gjerne har en sammenheng med at "de fleste elsker å prate om seg selv... [og blir] smigret over at noen tar deres meninger på alvor (Repstad mfl 2009:251-252). Jeg erfarte at jeg fikk mye mer nyansert informasjon gjennom de kvalitative intervjuene. Den ene foresatte

fortalte mye om noe hun var misfornøyd med i tidligere rådgiving. Et spørreskjema hadde ikke åpnet for at dette kunne bli belyst. Hun ga klart uttrykk for at det var godt å prate om det og at jeg som rådgiver burde være klar over hvordan foresatte kunne oppleve rådgiving.

4.8 Fordommer, forforståelse og forskereffekt

Jeg har spesielt blitt opptatt av fordommer, forforståelse og forskereffekten som Paul Leer-Salvesen omtaler i sin artikkel i samme bok (Repstad mfl 2009:198-203). Jeg må innrømme at jeg hadde fordommer til intervjuobjektene. Dette ga seg utslag i hvem jeg valgte ut til et kvalitativt intervju. Jeg regnet med at noen av de foresatte ikke ønsket å stille som intervjuobjekter ut i fra hva kontaktlærerne hadde sagt om elevene og foreldresamarbeidet i noen tilfeller. Det ble en liten utfordring for meg å finne "de riktige" intervjuobjektene for å få belyst de ulike spørsmålene og få fram så mange syn og meninger som mulig. Jeg ønsket også å finne ut hva de var enige om.

Jeg hadde laget en tidsplan og ønsket å få gjort intervjuene og spørreundersøkelsen tidlig. I tillegg ville jeg prøve å ha variasjon blant intervjuobjektene. Jeg la vekt på at disse hadde ulik bakgrunn i utdanning og at både praktiske og akademiske yrkesgrupper var representert. Det var også ønskelig at foresatte både med og uten eldre søsken var representert. Jeg endte opp med tre personer med ulike yrker og forskjellige utdannelser. De hadde unger på forskjellig alder og tilhørte ulike sosiale miljøer.

5.1 Resultater av egne undersøkelser

5.2 IKT i rådgiving i Norge

I Norge driver senter for IKT i utdanning nettsiden utdanning.no.

«Vi understreker at mange fortsatt vil ha behov for rådgiveren. Vårt mål er å gjøre elevene mest mulig forberedt for samtalen, men også på sikt å utvikle tjenesten slik at de som kan klare seg med en god nettjeneste skal få den nødvendige informasjonen her. Ressursene til rådgiverne må settes inn mot de som trenger det mest» sier Mona Mathisen, avdelingsdirektør for nettsiden (iktsenteret.no).

Direktør Trond Ingebrigtsen viser til elevundersøkelsen fra 2012 (NTNU samfunnsforskning 2013) der halvparten av elevene aldri har fått karriereveiledning. Han mener noen greier seg

med nettbasert informasjon mens andre har mer behov for personlig rådgivning. Derfor kan en nettside som utdanning.no være til hjelp for en del elever.

5.3 Bruk av IKT i rådgivning i andre land

Vi sammenligner oss gjerne med andre land, og da særlig andre nordiske land. Noen ganger kan det være interessant å se ut over de nordiske lands grenser, også. Stortingsmelding nr 14 1997-98 sammenligner foreldremedvirkningen i skolen i ulike land (regjeringen.no). Norge var lenge det eneste av disse landene der det ved lov var slått fast at det skal være et rådgivende, statlig foreldreorgan. Læreplanen for grunnskolen understreker i den generelle delen at «Foreldre har primæransvaret for oppfostringa av barna sine. Det kan ikkje overlatast til skolen, men bør utøvast også i samarbeidet mellom skole og heim» (LK06:14). På dette området viser stortingsmeldingen at det er stor forskjell i hva lovverket forlanger og hvordan samarbeidet utøves.

Da jeg skulle finne ut mer om bruk av internett i rådgivning, hadde jeg en tanke om at jeg kunne finne informasjon i Finland og USA. Finland fordi de ofte har gode resultater i ulike undersøkelser om skoler og skoleresultater og USA fordi de der er raske til å ta i bruk ny teknologi og nye undervisningsformer i skolen. Men for å finne ut mer om IKT og rådgivning, startet jeg i mitt eget nettverk.

Gjennom Comeniusprosjektet fikk jeg for noen år tilbake anledning til å reise på kurs i Palma sammen med rådgivere fra andre land. Her ble vi kjent på tvers av landegrenser og fikk et innblikk i hvordan rådgivning ble utført i Spania. Men ikke minst har jeg fortsatt kontakt med mange av deltakerne og utveksler jevnlig erfaringer. Jeg tok kontakt med noen av dem for å høre om de kjente til rådgivning via nett.

Her fikk jeg tips om en slovensk nettside for rådgivning: Forening for psykologisk rådgivning, Chameleon (svetovalnicakameleon.si). Det er en frivillig, uavhengig organisasjon som tilbyr tjenester i form av all type rådgivning for alle aldre. Nettsiden har vært i drift siden november 2011. Econsulting er kommunikasjon med rådgiver via mail eller på chat. Farger indikerer om rådgiver er tilgjengelig for direkte samtale. Hvis du ikke får kontakt, kan du legge igjen spørsmål som besvares så raskt det lar seg gjøre. Nettsiden har også et åpent forum. Denne slovenske nettsiden inneholder mange gode tips og ideer, men den er mer rettet mot sosialpedagogisk rådgivning enn karriereveiledning.

Gjennom mine kontakter i Luxembourg fikk jeg kjennskap til at Finland er godt på vei til å utvikle nettjenester for rådgivning og karriereveiledning. Gjennom et nasjonalt utviklingsprogram som har pågått fra 2007-2013 har de forsøkt å utvikle nettjenester for veiledning og rådgivning. Hovedmålet var å lage et lett tilgjengelig nettbasert system som tilbød råd, veiledning og karriererådgivning for voksne ved å bruke mange, ulike kanaler. De har blant annet benyttet seg av kompetanse fra Center for the Study of Technology in Counseling and Career Development, representert ved professor Tim Sampson. Han har holdt kurs i mange land om standarder for praksis og etiske koder knyttet til design og bruk av dataprogrammer i rådgivning. Det finnes dessverre lite forskning på hvilken betydning nettressurser kan ha i karriereveiledning. Og det som finnes, er stort sett knyttet til voksnes utbytte av disse tjenestene.

5.4 Resultater fra intervju og spørreundersøkelser

5.5 Spørreundersøkelse blant elever

Hvordan kan det gå med løvetannbarna?

Siri kom til min klasse i slutten av niende. Hun var et typisk løvetannbarn og hadde opplevd mye både før og etter hun nå flyttet til far. Men hun var skarp, målrettet og godt likt blant venner. Det året hun startet i tiende skulle jeg samarbeide med daværende rådgiver for senere å ta over denne funksjonen. Siri var usikker på hva hun skulle velge i starten. Men etter å ha vært på hospitering og deltatt på yrkesmesse, var valget klart: hun skulle starte på elektro. Hun var klar over at snittet var høyt for å komme inn og at hun i tilfelle ble en av de første jentene på dette utdanningsprogrammet ved vår lokale videregående. De foresatte møtte ikke på foreldremøter, men far kom på foreldrekonferanser. Siri ga klart uttrykk for liten støtte hjemmefra når det gjaldt skolearbeid. Og hun var tydelig klar over at hun måtte greie seg selv.

Jeg traff henne et par ganger da hun gikk første året, men året etterpå måtte hun til en annen skole og jeg fikk ingen oppdatering på hvordan det gikk med henne. Men to år etter møtte jeg henne på fylkets opplæringsdager. Da sto hun på stand for en bedrift og var den mest strålende, imøtekommende lærlingen en kunne treffe på. Bedriften ga også uttrykk for at de satte stor pris på å ha en så positiv, arbeidssom lærling!

Jeg gjennomførte spørreundersøkelsen i en niende klasse med drøyt 30 elever. Undersøkelsen ble utført på skolen med en lærer som gjennomgikk alle spørsmålene med elevene først slik at de kunne få svar hvis noe var uklart. Det var 28 elever til stede denne dagen. Læreren ga meg tilbakemelding om en mulig feilkilde: noen elever så ikke ut til å tenke gjennom spørsmålene på slutten. De krysset fort av på første svarmulighet på andre side av arket.

Når det gjelder informasjon om utdanningsmuligheter, ser jeg at mange vet mye og at de fleste ikke opplever noen terskel for å ta kontakt med meg som rådgiver. Det er fortsatt en del de ønsker svar på, og det kan vel være vanskelig å huske på hva en skal spørre om når jeg, eller andre som informerer om utdanning og yrker, er til stede. Vi har brukt noen nettressurser og det ser ut til at elevene er fortrolig med disse og finner svar på en del spørsmål på egen hånd. De er ikke entydig når det blir spurt om de kan ha nytte av lokal rådgiverinformasjon på nett. Det kan jo være vanskelig å vurdere, etter som de ikke har hatt tilgang på noe slikt tidligere.

Når de blir spurt om hvordan informasjonen bør formidles, velger de fleste brosjyrer og direkte informasjon fra rådgiver. Jeg er litt overrasket over at ungdommene ikke er mer interessert i å ha tilgang til informasjon på nett. Skolens læringsplattform og Facebook er aktuell for en del, men mange ønsker ikke informasjon på egen blog, Twitter eller Facebook. Jeg var overbevist om at elevene var aktive i noen av disse kanalene. Det er de helt sikkert, så spørsmålet er om de mener sosiale nettsider ikke egner seg som informasjonsformidler eller om det rett og slett er en uvant tanke for dem. Twitter og blog ser ikke ut til å være aktuelle steder, i alle fall ikke uten publisering og lenking via andre kanaler.

Elevene ser ut til å ønske mer tid på skolen til informasjon generelt, gjerne med besøk i timene fra rådgiver og eksterne personer fra bedrifter og andre skoler. Dette samsvarer med undersøkelsene fra 2004 og 2012 som jeg har referert til tidligere.

Når det gjelder hvilken informasjon elevene ønsker, er de fleste interessert i generell informasjon om utdanningsmuligheter og hvilke utdanninger som kreves i de forskjellige yrkene. Lokal informasjon om hva vi gjør ved vår skole, er ikke så viktig. Men jeg legger merke til at mange ønsker et forum for å stille spørsmål.

Totalt sett var svarene omtrent som forventet fra elevene. Men jeg tror nok mange vil ha nytte av å ha en nettside der de kan innhente informasjon fra egen skole, den lokale videregående skolen og fylket vi tilhører. En nettside med et personlig preg, utformet av egen rådgiver som de har et personlig forhold til vil muligens bli noe annet enn det de forestilte seg gjennom undersøkelsen? Jeg ser for meg at direkte lenking til nyttige sider kan være en ide. Når jeg besøker hele klasser, får jeg kun mulighet til å vise elevene oversikter og generell informasjon. Og elevene er jo interessert i ulike utdanningsmuligheter. Elevsvarene har gitt meg mange nye tanker om utforming og innhold. Ved å reflektere over svarene, får jeg hele

tiden nye tenker om hvordan jeg skal starte opp selve innovasjonsarbeidet og hvordan dette skal kunne utvikle seg til et langvarig prosjekt.

5.6 Spørreundersøkelse blant de foresatte

Endelig frist

Å finne ut at du har valgt feil, rett etter søknadsfristen har gått ut, må være deprimerende og fortvilende. Men det meste ordner seg når foresatte er ivrige til å få ordnet opp. Inntakskontoret ønsker færrest mulig angrende søkere, men de forstår situasjonen og prøver så godt de kan å legge til rette for elevene. Mia var en av dem som den ene dagen skulle starte på helse og oppvekst og den andre dagen på studiespesialisering. Slik gikk det helt til søknadsfristen gikk ut og hun hadde satt HO på førsteønske. Så skjønnte hun etter hvert at hun hadde valgt feil. Foreldrene tok kontakt med meg og lurte på om det gikk an å omprioritere på søknaden selv om fristen hadde gått ut.

Etter som hun hadde ombestemt seg flere ganger, ønsket jeg at hun skulle sette seg sammen med meg eller foreldrene og sette opp en for- og imot-liste for begge utdanningsprogrammene for å tenke grundigere gjennom konsekvensene før vi eventuelt tok kontakt med inntakskontoret. Det ante meg at hun kunne komme til å ombestemme seg flere ganger. De foresatte var med på opplegget og de utførte det hjemme for så å ta med lista til meg. Men da var ikke Mia i tvil. Hun ønsket å bytte. Foreldrene ga også uttrykk for at de trodde dette var det endelige valget. Vi tok kontakt med inntakskontoret i april, så tidlig at det ikke var noe problem å få endret søknaden. Nå treffer jeg Mia flere ganger i uken - ei strålende blid jente som sier hun er kjempefornøyd med valget.

Vi erfarer stadig at ranselpost ikke når fram. Og svarprosenten på spørreundersøkelser er aldri den helt store når vi ikke legger til rette ved å samle dem vi ønsker svar fra og gi dem tid til å gjennomføre. Dette var også det jeg opplevde da jeg sendte ut spørreundersøkelsen til de foresatte. Likevel er jeg fornøyd med å få respons fra nesten halvparten. Jeg kan jo reflektere litt over hvem som tar seg tid til å svare. Er det de som er mest interessert i sine egne barns skolegang? Er det de som uansett klarer å innhente nødvendig informasjon? Har de lest spørsmålene grundig eller bare krysset seg fort gjennom skjemaet? Er det virkelig de foresatte som har svart? Mye er uklart, men jeg velger å tro at de har svart etter beste evne, så troverdig det lot seg gjøre.

De fleste foresatte mener de ikke har god nok informasjon om utdanning og yrker. Det understreker betydningen av at jeg må være tilgjengelig i de sammenhengene de samles. Jeg skal ikke slå meg til ro med å få tildelt kort tid på noen få foreldremøter. Heretter skal jeg være fast inventar på alle foreldremøtene på ungdomstrinnet, legge en plan for hvilken

informasjon jeg tilbyr på de ulike årstrinnene og understreke at jeg er disponibel – også for de foresatte.

Heldigvis ser jeg at de mener det er enkelt å kontakte meg, men kanskje litt verre å huske eksakt hva de skulle spørre om. Og så ser jeg at de gjerne vil motta lokal informasjon.

Informasjonen kan gjerne komme som brosjyrer eller helst direkte fra meg på foreldremøter. Twitter og blog er nesten uaktuelt for de foresatte. Noen bruker Fronter aktivt mens mange kan tenke seg Facebook som kanal. Min erfaring med brosjyrer er at disse ikke blir lest så nøye. I tillegg er det veldig avhengig av hvilke brosjyrer jeg har tilgjengelig. Ofte får jeg disse fra større organisasjoner som lett kan gi ensidig påvirkning. Jeg er nok litt restriktiv når det gjelder brosjyrer og deler bare ut hvis det er generell informasjon om utdanningssystemet i sin helhet, informasjon om inntaksprosedyrer eller om stipend og lån.

De foresatte ser ut til å ønske bred informasjon på nett. De vil vite mer om den lokale videregående skolen enn elevene selv gir uttrykk for. Dette har nok sammenheng med at elevene har kontakt med denne skolen allerede fra åttende klasse. Jeg legger også merke til at de foresatte gjerne vil vite hva elevene gjør i faget utdanningsvalg. Når undersøkelser viser at foreldre – skolesamarbeidet reduseres drastisk opp igjennom skolealderen, må dette være en god indikasjon på at de foresatte fortsatt ønsker å følge med. De vil vite hva som skjer på skolen og hva elevene gjør. Hvis skolen klarer å formidle noe av det som foregår i skoletiden, vil elever og foreldre ha et bedre utgangspunkt for samtaler og diskusjoner hjemme. Etter som det er mor (eller foresatte) som er den viktigste diskusjonspartneren når det gjelder valg av utdanning og yrke, har jeg som rådgiver et stort ansvar å formidle det som skjer i skoletiden.

5.7 Kvalitativt intervju av 3 foresatte

Å endre på søknaden i opposisjon

Truls visste at jeg hadde innsyn i søknader og tok vare på en kopi når fristen gikk ut. Han var gløgg, men ikke skoleflink og jobbet lite med lekser. Livet var en fest fra ende til annen. De foresatte fortvilte mens han levde livet. Han var tydelig i opposisjon mot mye. Jeg var kontaktlæreren hans fra 8.-10. klasse og vi hadde mange samtaler om lover og regler, om hvordan vi burde oppføre oss og konsekvenser av ulike handlinger.

Truls hadde ingen tanker om sin egen framtid. Han endte opp med et valg som han regnet med han ikke kom til å gjennomføre; han skulle bli "NAV'er". De foresatte fortvilte, men regnet med at så lenge han ble boende i nærheten av hjemmet, skulle det nok ordne seg etter hvert.

Så kom overraskelsen: Truls hadde fått seg kjæreste i et annet fylke. Han endret søknaden en time før fristen gikk ut - uten at de foresatte visste om det. Det ble skoleplass i nabofylket på hjemmeplassen til kjæresten. Men Truls var ikke akkurat kjent for å være stabil, så forholdet ble avsluttet før skolestart og Truls maktet bare et par uker på stedet før han flyttet tilbake til hjembygda.

Det gikk nesten et år før jeg hørte noe mer om ham. Da så jeg en fødselsannonse i lokalavisen: han hadde blitt far. Og tilfeldigvis traff jeg ham et par uker etterpå. Han hadde blitt tatt imot med åpne armer av foreldre da han flyttet tilbake. Så hadde han fått en ny kjæreste og slått seg til ro. Det hadde blitt deltidsjobb og nå bleieskift, men han stortrivdes. Neste skritt var å få seg utdanning og egen leilighet. Planene var klare, jeg ønsket ham lykke til. Denne gangen så det ut som at han mente alvor!

For det første var det utrolig lærerikt å ha mulighet for tilbakemeldinger fra de foresatte om deres syn på hvordan rådgivning fungerte. Det er rett og slett en gave å få avsatt tid til dette. I en travel hverdag tar jeg mange ting for gitt og tror at jeg vet hva de andre partene ønsker. Nå fikk jeg anledning til å få en grundig tilbakemelding på hva foresatte kunne tenke seg av informasjon, hvordan samarbeidet mellom dem og meg burde fungere og hva de tenkte om sine egne barn og deres valg etter grunnskolen.

Jeg har tidligere nevnt at det vanskelig lar seg gjøre å få fram alle ulike syn på dette i et intervju med tre personer. Likevel fikk jeg fram en del viktig som jeg ikke hadde tenkt så grundig over tidligere. De tre informantene hadde ulikt syn og ulike erfaringer som belyste mine tanker om innovasjonsarbeidet jeg skal starte. Spesielt gjaldt dette behovet for et møte mellom foresatte og rådgiver. En ønsket en rådgiversamtale sammen med sitt barn før søknadsfristen gikk ut, en annen mente rådgiver skulle sette ressursene inn på dem som var mest usikker og den siste mente at kun elevene trengte rådgiversamtaler. Den som ønsket samtale, hadde opplevd at et eldre barn hadde blitt presset inn i en utdanning som førte til et yrke som ikke ble varig. I denne situasjonen hadde rådgiver sagt at eleven måtte velge det som passet best med elevens interesser. Det ble ikke kartlagt mer rundt eleven. Mor var klar over at det kunne bli utfordringer i forhold til allergi. Og eleven klarte så vidt å fullføre lærlingetida før hun måtte omskolere seg på grunn av denne allergien. Mor var tydelig misfornøyd med rådgivningen i ettertid.

Jeg har tenkt mye på hva samtaler med foresatte vil beslaglegge av min tidsressurs. Derfor har jeg kommet fram til at mest informasjon bør formidles generelt, i form av at jeg stiller på foreldremøter i tillegg til at jeg åpner for individuelle samtaler i forkant eller etter disse møtene. Men intervjuene ga meg også et tips om hvordan jeg kan finne ut hva de foresatte ønsker av informasjon: enten ha det som åpent spørsmål på invitasjon til foreldremøter: her

kan foreldrene komme med innspill på hvilke tema de ønsker å ta opp. En annen av foreldrene foreslo gruppearbeid på møtene, der de kunne fremme ønsker om tema. De mente også at kontaktlærer burde ha dette som tema på foreldrekonferanser og i elevsamtaler. Da kan kontaktlærer formidle hvem som har behov for ekstra oppfølging fra rådgiver og eventuelt om de foresatte ønsker mer informasjon. Fordelen med å ha det som tema i elevsamtaler, er at elevene forbereder seg på denne samtalen ved å fylle ut et avkryssingsskjema. Da har de tid til å reflektere over hvor de står og hvor veien går videre. Ellers ble det også nevnt at egne temakvelder for foresatte og elever kunne vært interessant. Men alle var enige om at rådgiver burde bruke god tid til på temaet utdanningsvalg på alle foreldremøtene på ungdomstrinnet. De ønsket mer informasjon slik at de ikke ga sine egne barn feil opplysninger. Alle innså at de som foreldre hadde stor betydning for sine barns valg. Men de var usikre på en del fakta om dagens utdanningssystem.

Foreldrene var enige om at det er viktig for elevene å oppleve ulike yrker og arbeidsplasser. De uttrykte at jobbskygging og utplassering i arbeidslivet (PRYO- praktisk yrkesorientering) var viktig for at elevene skulle bli kjent med ulike arbeidsplasser. Men i tillegg mente en av de foresatte at familien, slekt og venner gjerne kunne ta ansvar. Hun mente at det ikke bare var skolens oppgave å gi barna innblikk i arbeidslivet. Mor og far burde ta med barna i praktisk arbeid så langt det lot seg gjøre. Ikke for å få gjort unna en kjedelig arbeidsoppgave, men minst like mye for at barna skal oppdage hvor viktig det er å ha en del basisferdigheter i tillegg til at de lærer seg utholdenhet og arbeidsmoral. Hun mente det var forskjell på jenter og gutter der jenter blir påvirket mer av venner og gutter ble mest påvirket av far eller annen viktig mannsperson. Dette var avhengig av relasjonen mellom barn og foreldre, men viktig å ta i betraktning når det gjaldt å presentere ulike muligheter for barna. Uansett mente hun det var foreldrenes hovedansvar å «vekke» barna når det gjaldt å bli bevisst på valg av. En annen foresatt mente at arbeidslivet kunne vært mer representert på skolen ved å komme på besøk og fortelle om ulike yrker. Ikke alle foreldre har en omgangskrets som kan gi variert informasjon om yrker, derfor burde skolen invitere representanter fra forskjellige bransjer inn i klassene. Alle var interessert i at informasjonen måtte være realistisk og knyttet opp imot behovet for arbeidskraft i framtiden.

Her vet jeg jo at enkelte utdanningsinstitusjoner og bedrifter gjerne vil gjøre PR for sin egen del, mer enn å komme med informasjon om behov. Vi benytter hvert år opplæringskontorene i fylket for å komme med fakta om muligheter i arbeidslivet. Men i tillegg viser jeg gjerne fram

kampanjer for spesielle utdanninger og tar imot besøk av private skoler, men legger ikke skjul på at disse er en av mange muligheter.

Utradisjonelt og spennende

Noen ganger får elevene mine tilbud om å hospitere ekstra ved ulike utdanningsprogram. Tilbudene kan komme av ulike årsaker. Noen program er truet av nedleggelse og vil gjøre litt ekstra PR for seg selv. Andre er ute etter elever med spesielle interesser og ferdigheter. Så i alle tilfeller vurderer jeg nøye hva mine elever kan delta på. Mange av de mest usikre elevene er også de som helst ikke bør gå glipp av så mye undervisning på ungdomstrinnet.

Ett år valgte jeg å gi tilbud til tre elever om å få delta en dag på en fiskebåt. Alle var jenter og like usikre på hva de skulle velge et par måneder senere. Jeg hadde gjennom samtaler med dem funnet ut at spesielt to av jentene var veldig glad i natur, friluftsliv og hester. Da jeg et år senere fikk se en reportasje om to elever på fiskebåt, var jeg sikker på at de hadde gjort et bra valg. Begge to uttrykte at de trivdes godt, lærte mye og så for seg en framtid innen dette fagområdet.

De foresatte er enige om at de er viktige i prosessen der barna skal ta egne valg. De er opptatt av å ha en dialog, diskutere muligheter og utfordringer, men synes de mangler en del kunnskap om utdanningssystemet slik det er i dag. De ønsket å snakke mye med barna, få dem til å vurdere og se alle muligheter som finnes i dag i forhold til tidligere. En mente behovet for diskusjon i hjemmet var veldig avhengig av ungenes personlighet. I tillegg kunne de foresattes holdning endre seg for hvert barn, mente en som nå hadde sin tredje på ungdomstrinnet. Jeg utfordret dem ved å ta stilling til hvordan de ville reagere hvis deres egne barn tok avgjørelser mot foreldrenes ønsker. Dette besvarte en med at hun ville legge fram sitt syn, bekymringer og eventuelle begrensninger. Hun mente det var klokt å prate om det, spørre om de kunne tenke seg om en ekstra gang men uansett støtte barnet og kreve at utdanningen ble fullført. En annen ønsket at egne barn skulle ta påbygg hvis de valgte yrkesfaglig utdanning, i tilfelle det skulle bli aktuelt med høyere utdanning på et senere tidspunkt.

Er vi virkelig for likestilling?

Det er enda ikke så vanlig at jenter velger TIP. Tross at vi uttrykker at vi er for likestilling, kan det være vanskelig å godta det i praksis. Hanne var en av de ubestemte elevene hele ungdomsskolen. Da søknadsfristen nærmet seg, vaklet hun mellom studiespesialisering, HO og TIP. Mor ga klart uttrykk for at hun ikke trodde jenta var den type praktiker som passet på TIP. Hanne hadde alltid spilt flere instrumenter, og foreldrene var begge musikere i tillegg til å ha annet arbeid. Men musikkinteressen hadde dabbet av hos Hanne. Så det ble avklart at det i alle fall ikke ble musikk, dans og drama, ble usikkerheten stor og de foresatte mente tydelig at hun ikke burde ta en praktisk utdanning - i alle fall ikke TIP.

Mens Hanne møtte motstand og motargumenter for en teknisk yrkesutdanning, vokste lysten til å prøve. Det ble etter hvert slik at hun satte TIP på førsteønske og de foresatte innfant seg med dette uten helt å ha troen på at dette skulle bli en varig interesse.

Jeg traff Hanne etter første periode i praksis hos et større bilverksted i byen. Da viste hun meg bilde og intervju i et fagblad og var tydelig stolt. "Vet du, de hadde ikke opplevd en slik arbeidssom, interessert og positiv elev før!" kunne hun fortelle meg. Hun hadde stortrivdes blant de ansatte og med arbeidsoppgavene. Og det beste var at verkstedet hadde ønsket henne tilbake både i senere arbeidsperioder og som lærling.

Når det gjaldt bruk av IKT i kommunikasjon med foreldre, ga den ene uttrykk for at det var veldig nyttig å få informasjon i form av skriv med lenker til aktuelle nettsider, f.eks. vilbli.no som var kjent for de fleste. Men denne nettsiden var litt vanskelig å orientere seg på. Derfor kunne gjerne lenkene føre direkte til konkret informasjon innenfor denne nettsiden. Det ble også påpekt at lenker var unyttig i hvis de kom på papir. Det tar tid å legge inn nettadresser manuelt. Så lenkene burde komme i skriv som ble formidlet digitalt. Da var mulighetene flere: referater eller informasjonsskriv på skolens læringsplattform, email eller skolens Facebookside. Email ville ikke være så aktuelt, mente denne foresatte. Det var mer fristende å følge lenkene hvis de ble formidlet som en nyhet på Facebook. En påminnelse med SMS fra skolen, var også en ide, spesielt hvis det gjaldt viktige saker som frister som skulle overholdes. Kontinuerlig oppdatering på klassens arbeidsplaner var et annet forslag.

Jeg spurte spesielt om hvilke fordeler og ulemper de foresatte kunne se ved bruk av IKT i kommunikasjon mellom rådgiver og hjemmene. De nevnte at noen ikke var så aktiv på internett, så alt måtte i tillegg distribueres på annen måte. Det kunne bli liten mulighet for diskusjon og det kunne virke upersonlig. IKT kunne på ingen måte erstatte den personlige samtalen. Men de så også mange fordeler: lett tilgjengelighet, lenker til informasjon den enkelte selv kunne velge å lese mer om, mulighet for undersøkelser og mulighet for blog med oppdatert informasjon på Facebook om nyheter. En nevnte spesielt fordelene med å kunne sjekke nyheter på telefon og nettbrett hvor som helst og når som helst med lenker til å gå videre innen det de enkelte måtte ønske. Ingen trodde skolens læringsplattform ble benyttet i særlig grad, så de anså det som uaktuelt. Og ark, også kalt «ranselpost», er avlegs.

Alle ga inntrykk av at de satte pris på at rådgiver informerte, etter som denne burde sitte inne med oppdatert kunnskap om alle muligheter og kjenne til alle alternativer i utdanningssystemet. De fortalte også at elevene ga uttrykk for at de var viktig at rådgiver kom i klassene i tillegg til å være tilgjengelig for den enkelte elev. En var spesielt opptatt av at

foresatte og rådgiver til sammen kjente elevene godt nok til å vite hva som kunne være aktuelt etter tiende klasse. Mange hensyn burde tas: interesser, ferdigheter og evne til å ta vare på seg selv i forhold til hybelliv og studier. Utgifter ved utdanning og inntekter i ulike yrker var også en faktor elevene burde ta i betraktning. Men det viktigste var at de skulle bestemme seg for en utdanning som førte til et yrke de kunne trives med på lang sikt.

6 Avslutning

Arbeidet med denne innovasjonsoppgaven har vært interessant, travel og lærerik. Jeg ønsket å finne ut om min IKT-kompetanse kunne bidra til å formidle kunnskap om utdanningsvalg til elever og foresatte på en ny måte. Jeg ville finne en metode for å spre mest mulig informasjon effektivt, slik at jeg kunne få mer tid til samtaler med de som trenger det mest. Gjennom spørreundersøkelser og intervju fikk jeg tilbakemelding om at de foresatte ønsket å vite mer om hvilke muligheter ungdommene har i dagens utdanningssystem. Ikke alle kunne se for seg at informasjonen kunne formidles via internett. Men de ga et klart uttrykk for at rådgiver hadde en sentral posisjon når ungdommene skulle velge utdanning, og de ønsket at rådgiver var til stede på foreldremøter på ungdomstrinnet. Selvfølgelig er det vanskelig å uttale seg om hvordan noe kan fungere før det er utprøvd. Men i intervjuene fikk jeg et bedre innblikk i hva tre foreldre tenkte om behovet for kunnskap om temaet og mulige måter å formidle denne på.

Elevene på sin side satte stor pris på informasjon fra rådgiver. Og det ser ut til at de fleste ønsker å vite mer om mulighetene de har etter ungdomsskolen. Jeg er ikke lenger sikker på om det er så lurt at kontaktlærer har hovedansvaret for faget utdanningsvalg. Noen andre skoler bruker rådgiver som lærer i faget. Det tror jeg kan være en løsning som kan bidra til økt kvalitet i undervisningen for elevene. Og jeg håper virkelig at jeg etter hvert kan få dette ansvaret ved min skole.

Arbeidet med innovasjonsoppgaven har bidratt til at jeg har blitt mer opptatt av hvor stor betydning samarbeidet mellom foresatte og rådgiver har. Elevene sier at foreldre, og spesielt mor, er den viktigste samtalepartneren når de skal diskutere hva de skal satse på etter ungdomsskolen. Da er det min oppgave å gi foreldrene et bedre grunnlag for disse diskusjonene. Ressursen jeg som rådgiver har, er ikke stor nok til å gjennomføre foreldresamtaler. Derfor må jeg tenke nytt i måten å gjennomføre dette på. Så nå starter arbeidet med å utforme en lokal nettside der jeg kan formidle informasjon og få tilbakemeldinger fra elever og foresatte på hva de ønsker av innhold. Jeg vil også åpne for diskusjon og spørsmål. Det den ene lurer på, kan fort være nyttig for andre å vite, også.

Det var ikke mye å finne om nettilbud som tilsvarer det jeg planlegger å starte. I Norge har vi to større nettsider som gir informasjon om yrker og utdanningsveier. Disse inneholder mye god informasjon, men kan virke uoversiktlig for dem som ikke kjenner til oppbyggingen. Jeg undersøkte også om det fantes utenlandske nettsider for utdannings- og yrkesveiledning. Jeg fant noen nettsted, men disse var primært rettet mot voksne og det var lite forskning å finne rundt nytteverdien av nettstedene.

Etiske retningslinjer og personvern er viktig å ha kunnskap om både når det gjelder gjennomføring av undersøkelser og publisering. Jeg valgte å anonymisere spørreundersøkelsene fordi det ikke hadde betydning for resultatene og innovasjonsarbeidet i sin helhet. Praksisfortellingene er noe endret i forhold til kjønn og andre detaljer som kunne gjort dem gjenkjennelig. Men det viktigste for meg, når jeg skal opprette en egen nettside, er å følge gjeldende lover og regler for personvern.

Til slutt vil jeg nevne at det har vært inspirerende å kunne ta i bruk praksisfortellinger i oppgaveskriving. Ikke alle er direkte knyttet til temaet for innovasjonsoppgaven. Men når jeg har jobbet med disse fortellingene har jeg fått reflektere mer over min oppgave som rådgiver og hvordan jeg bør forholde meg til både elever og foresatte. Nå gleder jeg meg stort til å starte selve innovasjonsarbeidet: å utforme egen rådgivernettside. Det hadde vært utrolig interessant å forske på hvilken nytte en slik nettside kan ha, både for elever og foresatte. Kanskje bommer jeg på målgruppen eller måten jeg formidler på? Men forhåpentligvis blir dette en nyttig informasjonskilde og et treffpunkt som kan brukes av mange.

7 Referanser

Aasen, T.M. og Amundsen, O. (2011): *Innovasjon som kollektiv prestasjon*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Andreassen, I. H., Hovdenak, S. S. og Swahn, E (2008). *Utdanningsvalg - identitet og karriereveiledning*. Bergen: Fagbokforlaget.

Beck-Karlsen, J. (1998) *Jeg skriver, altså er jeg. En bok for fagskriveren som vil fortelle*. Tano Aschehoug. * 119s

Chameleon, rådgivningstjeneste, Slovenia <http://svetovalnicakameleon.si/> *

Cimo, Euroguidance Finland: http://www.cimo.fi/services/euroguidance_finland Web, 05.04.2014 *

Dalland, O. (2013) *Metode og oppgaveskriving*. Oslo, Gyldendal Norsk Forlag

Forskningsrådet: *Betydningen av taus kunnskap for innovasjon og konkurransedyktighet*.

Forskningsrådet, 1998-2000

<http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Prosjekt&cid=1193731534468&pagename=ForskningsradetNorsk/Hovedsidemal&p=1181730334233> *

Henriksen, D. (1981): *Nattseilas*. Fra diktsamlingen *Atlas*. Oslo, Gyldendal. *

IKTsenteret: *Nett kan avlaste rådgivere i skolen*. https://iktsenteret.no/aktuelt/nett-kan-avlaste-radgivere-i-skolen#.Uzpzj6h_uSp *

International Centre for Guidance Studies: *Rethinking eGuidance: The changing role of technology in careers work*. http://www.derby.ac.uk/files/icegs_flyer19may2010.pdf Web 02.05.2014 *

Johannesen, E., Kokkersvold, E. og Vedeler, L. (2010): *Rådgiving: tradisjoner, teoretiske perspektiv og praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Johnsen, H. C. G. , Halvorsen, A. og Repstad, P. (red.) (2009): *Å forske blant sine egne: universitet og region - nærhet og uavhengighet*. Kristiansand, Høyskoleforlaget

Kunnskapsdepartementet: *Om foreldremedverknad i grunnskolen*. St.meld. nr. 14 (1997-98).
regjeringen.no, web 15.04.2014 *

Lødding, B., Holen, S: *Utdanningsvalg som fag og utfordring på ungdomstrinnet. Sluttrapport fra prosjektet Karriereveiledning i overgangen mellom ungdomsskole og videregående opplæring. Evaluering av kunnskapsløftet*. NIFU, rapport 28/2012. 110s. *

Nordahl, Thomas (2007): *Hjem og skole. Hvordan skape et bedre samarbeid?* Oslo, Universitetsforlaget
257s*

NTNU samfunnsforskning: Elevundersøkelsen 2012– Analyse av elevundersøkelsen 2012. udir.no
http://www.udir.no/Upload/Rapporter/2013/Elevundersokelsen_2012.pdf?epslanguage=no web 30.03.2014
s 161-167. * 8s.

Utdanningsdirektoratet (2006): *Kunnskapsløftet, LK06*

Winqvist, L (2009): *6th European Conference in e-guidance: widening access to lifelong guidance Riga, 16th september 2009*
[file:///C:/Users/0108mg/Downloads/Winqvist_Use%20of%20service%20desk%20in%20stregthening%20cross-sectoral%20cooperation%20in%20e-guidance%20Sep%202009%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/0108mg/Downloads/Winqvist_Use%20of%20service%20desk%20in%20stregthening%20cross-sectoral%20cooperation%20in%20e-guidance%20Sep%202009%20(1).pdf).
Web 15.04.2014 *

Litteratur merket med stjerne (*) er tilleggslitteratur

8 Vedlegg

Vedlegg I: Spørreundersøkelse til foresatte og elever med antall svar markert i skjemaet	s. 30
Vedlegg II: Spørreundersøkelse til foresatte og elever med antall svar markert i skjemaet	s. 32
Vedlegg III: Intervjuguide for kvalitativt intervju med noen foresatte	s. 34

Vedlegg I: Spørreundersøkelse til foresatte og elever med antall svar markert i skjemaet

Spørreundersøkelse til foresatte og elever i niende om valg av utdanning og foreldresamarbeid i denne sammenhengen

14. mars 2014

09:03

I forbindelse med min videreutdanning i rådgivning skal jeg utføre et innovasjonsarbeid der jeg vil prøve å få en bedre dialog med foresatte i forhold til elevenes valg av utdanning. Forskning viser at foresatte, og spesielt mor, har stor betydning for elevenes valg. Jeg ønsker å være mer tilgjengelig både for elever og foresatte, gjerne uavhengig av tid og sted.

Jeg håper at så mange som mulig av elever og foresatte vil svare på noen spørsmål innen ei uke. Undersøkelsen er anonym, jeg vil bare vite om du er elev eller foresatt (kryss av). På forhånd: tusen takk for tilbakemelding!

Rådgiver

Skolen godkjenner innovasjonsarbeidet: rektor

Elev	28
Foresatt	

Hvor enig er du i følgende utsagn?

	1 (ikke enig)	2	3	4	5 (helt enig)	Vet ikke
Jeg får nok informasjon om utdanningsmuligheter	1	0	8	13	6	0
Jeg kjenner godt til alle valgmuligheter på videregående	1	2	10	11	4	0
Jeg har spørsmål om utdanning og yrker som jeg ønsker å få svar på	1	7	8	7	4	1
Det er vanskelig å huske hva jeg skal spørre om når jeg treffer rådgiver	5	6	6	3	4	4
Det kan være vanskelig å ringe/ kontakte rådgiver for å få svar på spørsmål	11	6	2	5	4	0
Jeg synes det er vanskelig å finne informasjon om utdanning på internett	19	5	2	0	0	2
Informasjon på internett skulle vært tilpasset lokale forhold, gjerne vår skole	4	8	4	6	2	4
Hvis lokal informasjon var tilgjengelig på internett, ville jeg vært aktiv bruker	3	5	6	3	3	8

Hvor ønsker du å finne eller skaffe deg informasjon om utdanningsvalg?

	1 (ikke aktuell)	2	3	4	5 (veldig bra)	Vet ikke
Skolens læringsplattform, Fronter	2	4	8	6	6	2
Facebook	10	6	2	4	4	2
Twitter	23	4		1		
Egen blog	13	6	1	3	2	3
Jeg ønsker å få brosjyrer	6		10	2	9	2
Jeg ønsker direkte informasjon fra rådgiver på foreldremøter eller andre møter	1	1	4	10	9	3
Andre forslag:	Besøk fra ulike skoler	Google, foreldre	flere timer på skolen	infotimer på skolen	oftere i timene	

Hvilken informasjon kunne du ønske var lett tilgjengelig på internett:

	1 (ikke aktuelt)	2	3	4	5 (veldig nyttig/interessant)	Vet ikke
Generell informasjon om videregående utdanning	1			8	18	1
Informasjon om hvilken utdanning ulike yrker krever	1		2	4	20	1
Informasjon om lokalt tilbud	1	2	1	9	12	3
Informasjon om hva elevene ved vår skole gjør i faget utdanningsvalg	3	2	12	5	4	2
Elevarbeider i utdanningsvalg	3	3	8	6	3	5
Et forum der en kan stille spørsmål (også anonymt)	2	1	7	7	8	3
Annet:	alt om utdanning					

Vedlegg II: Spørreundersøkelse til foresatte og elever med antall svar markert i skjemaet

Spørreundersøkelse til foresatte og elever i niende om valg av utdanning og foreldresamarbeid i denne sammenhengen

14. mars 2014

09:03

I forbindelse med min videreutdanning i rådgivning skal jeg utføre et innovasjonsarbeid der jeg vil prøve å få en bedre dialog med foresatte i forhold til elevenes valg av utdanning. Forskning viser at foresatte, og spesielt mor, har stor betydning for elevenes valg. Jeg ønsker å være mer tilgjengelig både for elever og foresatte, gjerne uavhengig av tid og sted.

Jeg håper at så mange som mulig av elever og foresatte vil svare på noen spørsmål innen ei uke. Undersøkelsen er anonym, jeg vil bare vite om du er elev eller foresatt (kryss av). På forhånd: tusen takk for tilbakemelding!

Rådgiver

Skolen godkjenner innovasjonsarbeidet: rektor

Elev	
Foresatt	13

Hvor enig er du i følgende utsagn?

	1 (ikke enig)	2	3	4	5 (helt enig)	Vet ikke
Jeg får nok informasjon om utdanningsmuligheter	4	3	1	3	2	
Jeg kjenner godt til alle valgmuligheter på videregående	4	3	1	3	1	
Jeg har spørsmål om utdanning og yrker som jeg ønsker å få svar på	3	3	4	1	2	1
Det er vanskelig å huske hva jeg skal spørre om når jeg treffer rådgiver	6	1	2	1	2	1
Det kan være vanskelig å ringe/ kontakte rådgiver for å få svar på spørsmål	9	1			2	1
Jeg synes det er vanskelig å finne informasjon om utdanning på internett	7		2		2	2
Informasjon på internett skulle vært tilpasset lokale forhold, gjerne vår skole	2		4	2	3	2
Hvis lokal informasjon var tilgjengelig på internett, ville jeg vært aktiv bruker	1		4	2	2	4

Hvor ønsker du å finne eller skaffe deg informasjon om utdanningsvalg?

	1 (ikke aktuell)	2	3	4	5 (veldig bra)	Vet ikke
Skolens læringsplattform, Fronter	3	2	2	2	3	
Facebook	5	2	1	4		
Twitter	10		2			
Egen blog	11			1		
Jeg ønsker å få brosjyrer		1	2	4	6	
Jeg ønsker direkte informasjon fra rådgiver på foreldremøter eller andre møter		2	1	3	7	
Andre forslag:	Info om nettsider					

Hvilken informasjon kunne du ønske var lett tilgjengelig på internett:

	1 (ikke aktuelt)	2	3	4	5 (veldig nyttig/interessant)	Vet ikke
Generell informasjon om videregående utdanning	2		2	2	7	
Informasjon om hvilken utdanning ulike yrker krever	1		2	1	9	
Informasjon om lokalt tilbud	1		2	3	7	
Informasjon om hva elevene ved vår skole gjør i faget utdanningsvalg	1		1	6	1	
Elevarbeider i utdanningsvalg	1	1	1	6	3	
Et forum der en kan stille spørsmål (også anonymt)	3	1	1	5	4	
Annet:						

Intervjuguide, kvalitativt intervju

9. mars 2014

14:15

Intervjuguide

Mål:

- Få foresatte til å tenke gjennom og formidle hvordan informasjon kan formidles fra rådgiver til foresatte.

Undersøkelser viser at i tillegg til kontaktlærer, rådgiver og venner, er foresatte – og spesielt mor – viktig når ungdommer skal velge utdanning.

- Hvilken betydning opplever du at du har for ditt barns valg av utdanning?
- Fortell litt om hvem du tror påvirker ditt barn mest i valg av utdanning og hvordan? Hvordan kunne du ønske at dette skulle vært?
- Hva tenker du hvis ditt barn ønsker å velge ut i fra egne interesser og ønsker hvis dette strider med dine meninger?

Når du får vite at foreldre har stor betydning i barnas utdanningsvalg:

- Hvordan opplever du at du påvirker eller informerer ditt barn?
- Hva tenker du kunne være en god løsning for at skolen/ rådgiver skal få informert foresatte om utdanningsvalg?
- Hva tenker du om å bruke internett i kommunikasjon med skolens rådgiver? Nytteeffekt? Ulemper?